

3e zondag van Pasen, Jaar B, 14 april 2024 Fred van Kan

Op 16 februari stierf de Russische politicus Alexei Navalny in een strafkamp, een politicus die als een van weinigen zijn stem durfde te verheffen tegen de Russische president Poetin. Zijn aanhang had hoge verwachtingen van hem. De idealen waar hij voor stond, lijken met zijn dood verder weg dan ooit. Maar onlangs, op de veertigste dag van zijn dood herdachten zijn volgelingen hem en zongen 'De nacht gaat voorbij en de heldere ochtend breekt aan, ik geloof dat ons geluk te wachten staat; de nacht gaat voorbij, aan slechte tijden komt een eind. De zon zal opkomen.' Iemand sprak aan zijn graf: 'Of de hoop vervlogen is of niet hangt sterk af van ons zelf.' 'Uit het donker naar het licht gaan, doet pijn aan je ogen. Maar er is geen andere keuze dan uit het donker te treden.'

Is dat niet wat de leerlingen van Jezus doormaken na zijn dood? Zij voegen elkaar toe: 'Jezus van Nazareth... was een profeet, machtig in woord en daad... Ze hebben Hem gekruisigd. Wij hadden zo gehoopt dat Hij het was die Israël zou verlossen, maar inmiddels is het al de derde dag sinds dat gebeurd is.' De leidsman op wie zij bouwden, aan wie zij hun toekomst hadden toevertrouwd, is de kruisdood gestorven, een gruwelijke dood die door de Romeinen alleen aan slaven, geminachte tegenstanders en misdadigers werd voltrokken. 'Eli, eli, lama sabachtani', heeft hij uitgeroepen. Hij sterft van iedereen verlaten... Een van zijn eerste leerlingen, Petrus, ontkent zelfs iets met hem te maken te hebben.

De man die moest zorgen voor een omkeer in de sociale verhoudingen, de man die het volk Israël van de Romeinen zou bevrijden, hij is niet meer. Verwachtingen en idealen zijn als sneeuw voor de zon verdwenen.

Maar daar blijft het niet bij. Een bijzondere ervaring zorgt voor een ommekeer. Het is de apostel Paulus die daar als eerste woorden aan geeft. Een kleine twintig jaar na Jezus' kruisdood schrijft hij zijn eerste brief aan de christenen van Korinthe. In die brief staat heel kort en bondig de kern van het geloof van de eerste christenen opgetekend, in een formulering die hij kort na Jezus' dood had ontvangen van de leerlingen in Jeruzalem. Hij schrijft: 'In de eerste plaats heb ik u doorgegeven wat ik zelf als overlevering heb ontvangen, namelijk dat Christus gestorven is voor onze zonden, volgens de Schriften, en dat Hij begraven is, en opgestaan op de derde dag, volgens de Schriften; en dat Hij is verschenen aan Kefas en daarna aan de twaalf.'

Dat is de kern van het geloof. Alles wat de evangelisten in de jaren na Paulus zouden optekenen, geeft in verhalen uitdrukking aan dit oudste geloofsgoed: Jezus is gestorven, begraven en opgestaan. Hoe we dit opstaan moeten begrijpen, welke ervaring de leerlingen doormaakten, zullen we nooit te weten komen. Historisch te bewijzen is de opstanding niet. Ik ben ervan overtuigd dat het ook weinig zin heeft om nauwkeurig te proberen na te gaan of en hoe Jezus uit de doden is opgestaan. Daar zijn heftige disputen over gevoerd, bibliotheken over vol geschreven en zullen nog vele boeken en internetpagina's mee gevuld worden. Het Nieuwe Testament beschrijft Jezus' verrijzenis niet, wèl hoe zijn leerlingen hem aanschouwen. Dat is wat ertoe doet: de intense, vreugdevolle en bevrijdende ervaring die zijn leerlingen ondergaan. Het is zonneklaar: de leerlingen hebben hun Heer gezien en dat verwoorden de evangelisten soms heel letterlijk, zoals in de evangelielezing van vandaag. Na de diepe droefheid en verslagenheid, na de ontgoocheling en angst die zijn dood aan het kruis teweeg heeft gebracht, worden zij plotseling vervuld van een nieuw élan. Zij realiseren zich dat Jezus' dood niet het laatste woord heeft, maar het begin is van nieuw leven. Heel sterk weten zij dat Jezus, hun leidsman, nog steeds met hen gaat. Zij blijven de kracht van de levende Jezus ervaren. Zij raken doordrongen van een andere werkelijkheid: de idealen die Jezus verkondigde, zijn met zijn dood niet van de aardbodem verdwenen. Hoewel Jezus niet meer van dag tot dag bij hen is als tevoren, is hij toch voelbaar aanwezig. Die ervaring sluit aan bij woorden van Jezus zelf: 'waar er twee of drie in mijn naam bijeen zijn, ben ik in hun midden.' Waar eerst Jezus zelf rondging, is het nu aan hen om uit Jezus' naam de blijde boodschap te brengen en dat doen ze ook, vol begeesting. Hun leven zal nooit meer hetzelfde zijn. De beweging die Jezus van Nazareth bij zijn leven heeft ontketend, is levenskrachtiger dan ooit. Meer nog dan tijdens zijn leven verstaan de leerlingen Jezus' betekenis, ze zien aanwijzingen in de Schrift dat Jezus de weg die Hij ging wel moest volgen ten einde toe, zij krijgen steeds meer weet van de mens bij uitstek die Jezus was, het beeld wordt helder en compleet. Zijn boodschap van een nieuwe aarde, van een wereld vervuld van gerechtigheid, wordt door de leerlingen niet alleen verkondigd, maar in hun leven verwezenlijken zij wat Jezus hun heeft voorgehouden. Het kruis wordt voor hen symbool van hoop, van nieuw leven en staat. Het staat niet langer voor vernedering en dood. Zij keren zich na de eerste ontmoeting uiteindelijk niet af, maar zij bekeren zich. Ze durven hopen en leven, tegen de hoofdstroom van de maatschappij in. Ze durven

risico's te nemen. Petrus houdt een redevoering en schroomt niet om bij de tempel de priesters, het religieuze establishment, aan te spreken. Hij wijst erop dat zij het mis hebben, dat het heil van Jezus komt en roept op tot bekering.

Wij leven tweeduizend jaar later. We hebben Jezus niet bij leven meegemaakt, we hebben zijn leerlingen niet vol vuur over Hem horen getuigen. We moeten het doen met de overlevering van vele generaties en met de Schrift waarin ons van Jezus en zijn boodschap wordt verteld. En dat in een tijd vol onrust:

Het klimaat dat ongeveer met de dag verandert;

oorlogsgeweld in Gaza ten kwetsbare mensen;

Joden overal op de wereld die daarop worden aangekeken en hun leven niet zeker zijn;

Het Oekraïense volk dat gebukt gaat onder zinloos geweld;

politici die allereerst uit zijn op eigen belang

en zoveel meer, ik word er vaak moedeloos van.

Toch is er de blijde boodschap van Jezus. Als wij zijn boodschap niet toelaten, als we hem negeren, dan is hij dood in deze wereld. Maar als wij ons hart openstellen voor zijn evangelie, dan mogen we ervaren dat hij leeft. Dan stijgen we uit boven ons zelf. Dan maken we mee wat de eerste christenen meemaakten: er is uitweg, er is omkeer, er is nieuw leven. Er is altijd nieuw begin. Hoe diep ook het verdriet, hoe heftig ook de pijn: er zal omkeer en gerechtigheid zijn. Dat is de boodschap die ons gegeven wordt. Maar zonder ons mensen geen Licht van Christus. Zonder ons geen opgestane Heer, zonder ons geen nieuw begin, geen nieuwe hemel en geen nieuwe aarde.

In zijn dagboek laat de priester Henri Nouwen Christus tot zijn leerlingen zeggen: 'Ik ben nu binnen in je en vervul je met kracht voor je spirituele opdracht in de wereld, om voort te zetten wat Ik begonnen ben. Jullie zijn de levende Christus.' Vervolgens noteert hij: 'Terwijl velen zich afvragen of Jezus werkelijk uit het graf is opgestaan, vraag ik me af of dit niet elke dag plaatsvindt, zolang we onze ogen maar open hebben om te zien en onze oren om te horen.'

Dat wens ik u en mij toe, dat wij opstaan met hem.

Laten we dan nu van die mens bij uitstek zingen.